RESEARCH....

การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสาน

ในยุค NEW NORMAL โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF BLENDED LEARNING MODEL IN NEW NORMAL
BY USING CLT TEACHING TECHNIQUES WITH ONLINE LESSONS
FOR DEVELOPING REAL LIFE ENGLISH COMMUNICATION SKILLS
OF MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS

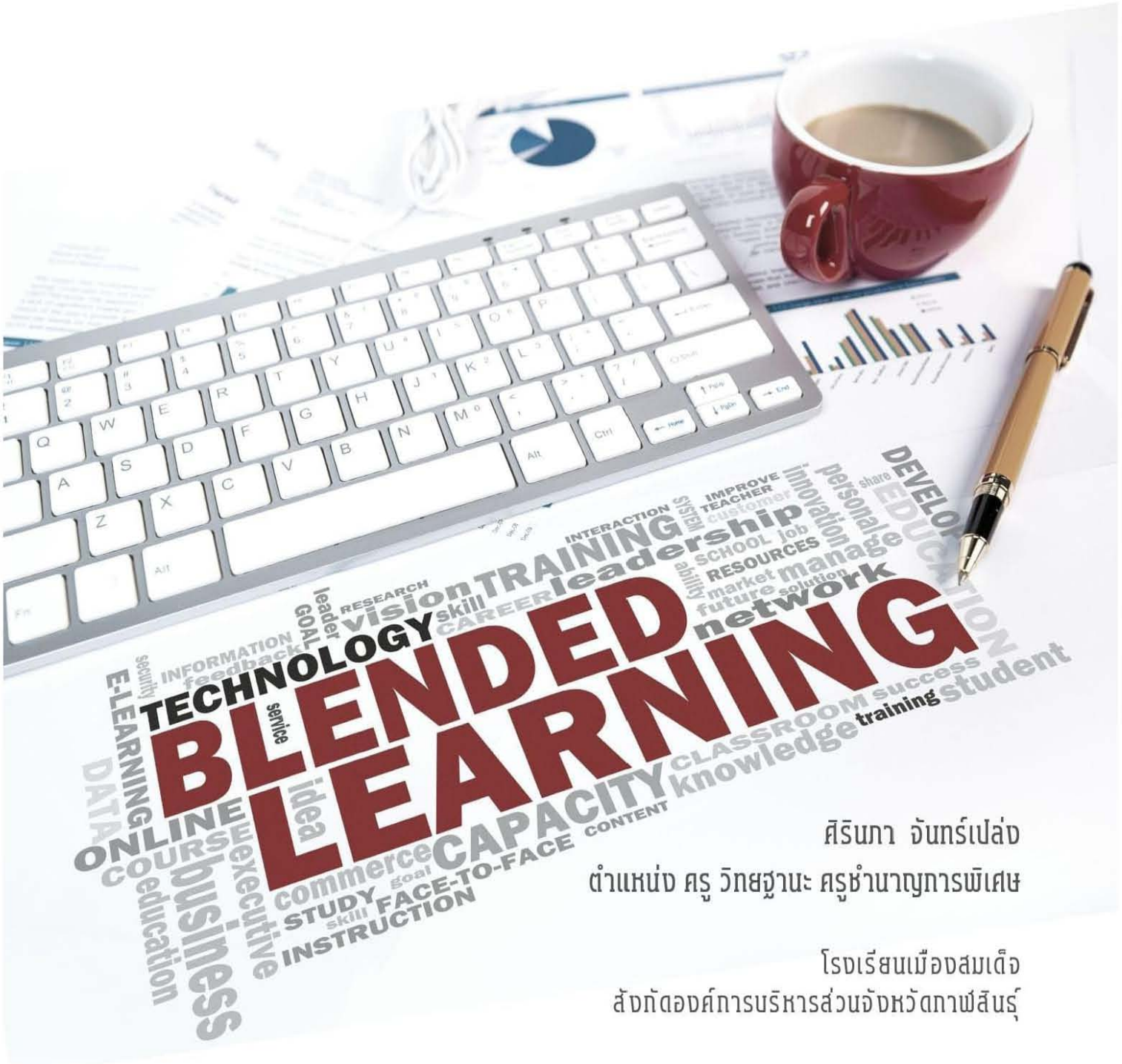

ศิรินภา จันทร์เปล่ง
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนเมืองสมเด็จ
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Development of Blended Learning Model in New Normal by using CLT teaching techniques with online lessons for Developing Real Life English Communication Skills of Matthayomsuksa 5 Students

นางสาวศิรินภา จันทร์เปล่ง
Miss Sirinapa Junpleng
E-mail : sirinapaj@hotmail.com
Website: https://krusirinapa.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (4) เพื่อตรวจสอบผลของรูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองสมเด็จ จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบประเมิน และเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในงานวิจัยคือ สถิติเชิงพรรณา

คำสำคัญ รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน เทคนิคการสอนแบบ CLT บทเรียนออนไลน์ ยุค New Normal

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the problems in English subject learning management of Mathayomsuksa 5 students. (2) develop of blended Learning Model in New Normal by using CLT teaching techniques with online lessons for developing Real Life English Communication Skills of Matthayomsuksa 5 students. (3) study the results of using blended Learning Model in New Normal by using CLT teaching techniques with online lessons for developing Real Life English Communication Skills of Matthayomsuksa 5 Students. (4) check

the results of using blended Learning Model in New Normal by using CLT teaching techniques with online lessons for developing Real Life English Communication Skills of Matthayomsuksa 5 students. The sample were 25 Matthayomsuksa 5 students of MueangSomdet School. The quantitative research instrument were collected by using questionnaires, test and assessments. The qualitative research instrument is the interview form. Statistics used were descriptive statistics.

Keyword Blended Learning Model, New Normal, CLT teaching techniques, Online lessons

---

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ในปี 2563 ที่ระบาดไปทั่วโลกทำให้แต่ละประเทศต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตเป็นแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และในปีเดียวกันนี้ธนาคารโลกได้ทำการสำรวจการจัดการเรียนการสอนในช่วงแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า หลายประเทศมีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล ให้ผู้เรียนเรียนอยู่ที่บ้านในพื้นที่ที่ปลอดภัยจากโรคระบาด สถาบันการศึกษาสามารถเปิดทำการได้ แต่เพื่อความปลอดภัยได้มีการจัดการเรียนแบบออนไลน์และการเรียนในห้องเรียน ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ถูกหยิบยกมาใช้ในหลายประเทศ (Lyst, 2020) จากการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาภาษาอังกฤษให้สามารถฝึกและพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนได้ (Thu My & Minh Hoa, 2020; & Olivares, 2020) เพราะการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนการสอนที่มีการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าที่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการนำเอาการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าและแนวคิดการเรียนการสอนโดยการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนหรือการเรียน การสอนออนไลน์มาบูรณาการใช้ร่วมกัน เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ได้รวดเร็วมากขึ้น (ธีรวดี ถังคบุตร, 2555),

การสร้างรายวิชาโดยเลือกใช้การเรียนแบบผสมผสานมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับการออกแบบรายวิชา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบผสมผสาน สามารถจำแนกถึงคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็น 6 รูปแบบ (สุมาลี เชื้อชัย, 2561; สิริกร บำรุงกิจ และคณะ, 2562; Horn and Staker, 2011; Olivares, 2020) ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่เน้นการเผชิญหน้า (Face to Face Driver) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในชั้นเรียน โดยมีการเรียนรู้แบบออนไลน์ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเด็นบางส่วน 2) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานแบบหมุนเวียน (Rotation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่หมุนเวียนตามหลักสูตรเนื้อหาในตารางที่กำหนดของการสอนปกติในชั้นเรียน ภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลายและเป็นไปตามอัตราการเรียนของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ 3) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ (Flex) เป็นลักษณะที่

มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกัน ผู้สอนสามารถจัดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้หลายรูปแบบ 4) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้ห้องปฏิบัติการแบบออนไลน์ (Online Lab) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนที่ใช้ห้องปฏิบัติการแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ 5) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Blended) เป็นรูปแบบของการเรียนด้วยตัวของผู้เรียนเองตามประเด็นหรือหลักสูตรกำหนด และ 6) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานเต็มรูปแบบ (Online Driver) เป็นลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่เต็มรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ตามหลักสูตรที่กำหนด

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีหลากหลายวิธี ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียน ซึ่งการนำเอากระบวนการเรียนแบบผสมผสานมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ประเด็นสำคัญคงต้องคำนึงถึงความพร้อมและความเป็นไปได้หลายประการที่จะเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาปรับใช้การเรียนรู้ในลักษณะนี้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ บริบทและความพร้อมทุกด้านเพื่อเกิดผลและประสิทธิภาพสูงสุดของการประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและพัฒนาทักษะกาสื่อสารจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติสำหรับสถาบันทางการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งวางแผนการรับมือกับภาวะหยุดชะงักทางการศึกษา (Education Disruption) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (วิทยา วาโย และคณะ, 2563) รวมทั้งควรวิเคราะห์ถึงปัจจัยและความเป็นไปได้ของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้มีความราบรื่นและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง **“การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5”** ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอน และการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีที่จะพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อตรวจสอบผลของรูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อ

ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองสมเด็จ อำเภอสมเด็จจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดลอง แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1 แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. แบบทดสอบ เพื่อใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์

4. แผนการจัดกิจกรรมรูปแบบการสอนแบบผสมผสานในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 16 ชั่วโมง

5. แบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อใช้ในการตรวจสอบการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ที่เกิดจากผลกระทบการแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนต้องการการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อความปลอดภัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ($\bar{x}$ = 4.12) นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยเน้นการสร้างทักษะการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การปฏิบัติ และจำกัดจำนวนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องสามารถพิจารณา ปรับวิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนได้ตามความเหมาะสม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้านการฟัง ก่อนการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 8.52 คิดเป็นร้อยละ 42.60 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้านการสื่อสาร ก่อนการใช้รูปแบบ

การสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 12.92 คิดเป็นร้อยละ 43.07 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน พบว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนการสอนฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.32)

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมได้คะแนนเฉลี่ย 16.96 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.80 ผ่านเกณฑ์การประเมิน

6. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์จากการผลการทดสอบการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริง หลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมได้คะแนนเฉลี่ย 25.24 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.13 ผ่านเกณฑ์การประเมิน

7. ผลประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.07)

8. หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รูปแบบการสอนแบบผสมผสานในยุค New Normal โดยใช้เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (CLT) ร่วมกับบทเรียนออนไลน์บนเว็บไซต์

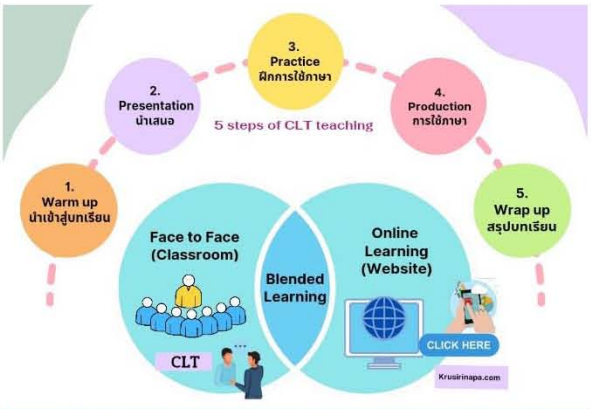

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ CLT ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรูปแบบอื่นๆ ที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิด หรือความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ธีรวดี ถังคบุตร. (2555). การศึกษาสมรรถนะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารของนักศึกษา ปริญญาบัณฑิตเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน. การประชุมวิชาการ ระดับชาติด้านอีเลิร์นนิงบูรณาการการเรียนรู้ออนไลน์ประชาคมอาเซียน: นโยบายและ กระบวนการ, 63-37.

วิทยา วาโย และคณะ (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของ ไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน, วารสารศูนย์อนามัยที่ ๙ : วารสาร ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม : ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 (2020) : พฤษภาคม - สิงหาคม 2563.

สุมาลี เชื้อชัย. (2561). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนแบบผสมผสาน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 17(3), 214-221.

Lyst, C. (2020). Coronavirus: What is a blended model of learning? [Online]. Available from: https://www.bbc.com/news/uk-scotland-524171. Retrieved May 22, 2020.

Thu My, N., & Minh H, T. (2020). Information Technology Freshmen' Attitudes towards English Language Learning with Blended Learning Course at FPT Polytechnic College. International Journal of Scientific and Research Publications. 10(8), 665-670.